

kód kursu: SPSMP_MTO2

číslo úkolu: závěrečný projekt

Jméno: Lucie Landová

B

Téma: Speciální metody práce na základních školách speciálních

Problém: Speciální metody práce používané na základních školách speciálních v Brně a okolí

Výzkumná otázka: Které speciální metody práce jsou dostupné žákům s mentálním postižením na jednotlivých základních školách speciálních v Brně a okolí?

Vedlejší výzkumné otázky:

Jsou metody poskytovány přímo na školách, nebo mimo ni?

Pomáhá škola rodičům žáků zařizovat terapie, které škola neposkytuje?

Mají pedagogové potřebné vzdělání k těmto metodám, nebo používají jen prvky?

Terapeutické přístupy lze obecně vymezit jako takové způsoby odborného a cíleného jednání člověka s člověkem, jež směřují od odstranění či zmírnění nežádoucích potíží, nebo odstranění jejich příčin, k jisté prospěšné změně (např. v prožívání, chování, fyzickém výkonu). Mohou být aplikovány buď přímo v terapiích nebo nepřímo v rámci jiných činností. Mezi terapie se řadí např. dramaterapie, arteterapie, muzikoterapie a animoterapie.

V této práci bych chtěla zmapovat poskytování terapií žákům jednotlivých základních škol speciálních, které se nachází v Brně a okolí.

Data do své diplomové práce bych chtěla sbírat pomocí metody rozhovoru s pracovníkem na jednotlivých školách. Navázat komunikaci se školami bych chtěla prostřednictvím e-mailu, který mají uveden na webových stránkách. Výzkum by měl probíhat na šesti základních školách speciálních:

- Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola ELPIS, Koperníkova 2/4, Brno
- Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola, Ibsenova 1, Brno

- Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola, Šafaříkova 24/999, Hustopeče
- Mateřská škola a Základní škola, sídl. Osvobození 55, Vyškov
- Základní škola speciální, Žižkova 27, Blansko
- Základní škola a Mateřská škola speciální, F. Vančury 3695, Kroměříž

Výzkum podle daného tématu má být prováděn na základních školách speciálních v Brně a okolí. Okolím jsou zde myšlené školy nejdále 50 km od Brna, proto jsem vybrala školy, které jsou výše vypsané.

Budu provádět kvalitativní výzkum, protože se pomocí něj a díky metodě rozhovoru dozvím o dané problematice více informací než z kvantitativního výzkumu. Možnou nevýhodou rozhovoru mohou být krátké nebo jednoslovné odpovědi na otázky, kterým se budu snažit zabránit pokládáním obecných otázek, na které se jednoslovně odpovídat nedá.

Rozhovory budu dělat s pedagogickými pracovníky a téma nesouvisí s žádnými příliš osobními otázkami. Proto si nemyslím, že by se u tohoto tématu měli vyskytnout nějaké etické problémy. Jediným problémem by mohlo být zkreslení informací v prospěch dané školy.

Scénář rozhovoru:

otázky týkající se základních informací o škole (počet žáků, počet ročníků, rozložení ročníků, vzdělávací plány,...)

Které speciální metody práce používáte při vzdělávání žáku se středně těžkým, těžkým a hlubokým mentálním postižením?

Mohl/a byste popsat, jak poskytujete danou metodu?

Má některý z vašich pracovníků certifikaci nebo využíváte prvky dané metody?

Je daná metoda (terapie) prováděna přímo na škole nebo mimo ni?

Přepis rozhovoru s Mgr. Helenou Procházkovou, učitelkou ve třídě pro žáky s prvky autistického spektra.

Rozhovor probíhal dne 12. června 2011 v dopoledních hodinách. Z důvodu zaměstnanosti paní učitelky, jsme měli pro rozhovor jen několik minut. To se na jeho realizaci podepsalo, nezískala jsem všechny potřebné informace. Proto budeme muset rozhovor, po domluvení termínu, dokončit někdy později.

Mohla byste mi, prosím, říct pár základních informací o Vaší škole? Např. počet ročníků, počet žáků.

MŠ a ZŠ, Vyškov, sídl. Osvobození 55 je škola, jejíž součástí jsou: mateřská škola speciální, základní škola praktická a základní škola speciální.

Protože vyučuji na ZŠ speciální budu na otázky odpovídat z tohoto pohledu. ZŠ speciální má 4 třídy. Budu popisovat ZŠ speciální III. a IV., kde působím. Jde o třídy, v níž jsou vyučováni žáci s poruchou autistického spektra v kombinaci s jiným postižením, nejčastěji mentálním různého stupně.

Podle kterých vzdělávacích plánů jsou vyučováni žáci na této škole?

Jsou vyučováni podle těchto vzdělávacích programů: ŠVP Škola pro život – LMP, ŠVP Škola pro radost – TMP, Pomocná škola, Rehabilitační program pomocné školy.

Žáci v těchto třídách jsou vyučováni formou strukturovaného učení. Na základě co největší vizualizace používají denní režim, učivo je jim pro individuální potřebu každého žáka upravováno do šanonů.

Mohla byste mi popsat zázemí Vaší třídy?

Tyto dvě třídy jsou umístěny v jedné ze školních buněk, jejíž součástí jsou 4 místnosti a kabinet. V jedné ze tříd mají děti šatnu, v níž probíhá nácvik sebeobslužných návyků strukturovaně upravený a zdravotní tělesná výchova, kde jsou jednotlivé cvičební úkony taktéž upraveny ve struktuře a dostatečně vizualizované.

Dvě třídy jsou pak kmenové, zde žáci mají prostor pro odpočinek, individuální i samostatnou práci, stolování, hru. Další místnost pak slouží jako komunikační, zde probíhá interakční terapie, individuální nácvik nových úkolů, logopedie a alternativní komunikace, prvky muzikoterapie, pohybová cvičení. V obou třídách je celkem 12 žáků, vyučují zde 3 speciální pedagožky a 2 asistentky pedagoga.

Které speciální metody práce používáte při vzdělávání žáků a mate pro ně certifikaci nebo používáte prvky dané metody?

Žáci v těchto třídách jsou vyučováni formou strukturovaného učení. Na základě co největší vizualizace používají denní režim, učivo je jim pro individuální potřebu každého žáka upravováno do šanonů.

Většina žáků využívá náhradní způsob komunikace – alternativní a augmentativní komunikaci, využívají podle mentální zralosti předměty, lineální obrázky barevné nebo piktogramy. Podle potřeby využívají komunikační karty.

Všichni pedagogové v těchto třídách jsou speciální pedagogové, mají certifikát pro práci s dětmi s PAS II. stupně, certifikát na výuku alternativních metod komunikace, na výuku muzikoterapie, artefietiky, na průběžných školeních jsou seznamováni s prvky dalších podpůrných terapií. Denně jsou využívány prvky interakční terapie, prvky snoezelenu.

Tato škola je specifická tím, že je dělena na buňky a žáci se mezi sebou nepotkávají, proto paní učitelka neznala informace o třídách, které jsou určeny pro žáky s těžším mentálním postižením. Proto budu muset ve Vyškově dělat rozhovory s vyučujícími na obou buňkách zvlášť.

Seznam literatury:

- EDELSBERGER, L. a kol. *Defektologický slovník*. Praha : H&H, 2000. 418 s. ISBN 80-86022-76-5.
- GALAJDOVÁ, Lenka. *Pes lékařem lidské duše aneb canisterapie*. 1.vyd. Praha : Grada Publishing, 1999. 160 s. ISBN 80-716-9789-3.
- HOLLÝ, Karol; HORNÁČEK, Karol. *Hipoterapie : léčba pomocí koně*. Ostrava : Montanex, 2005. 293 s. ISBN 80-722-5190-2.
- JANOVCOVÁ, Zora. *Alternativní a augmentativní komunikace*. Brno: MU, 2003. 49. s. ISBN 978-80-210-5186-7
- MÜLLER, Oldřich. *Terapie ve speciální pedagogice : teorie a metodika*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 295 s. ISBN 8024410753.
- OPATŘILOVÁ, Dagmar. *Metody práce u jedinců s těžkým postižením a více vadami*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2005. 146 s. ISBN 8021038195
- PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Brno : Paido, 2010. 401 s. ISBN 9788073151980.
- PIPEKOVÁ, Jarmila; VÍTKOVÁ, Marie. *Terapie ve speciálně pedagogické péči*. 2. rozš. vyd. Brno : Paido - edice pedagogické literatury, 2001. 165 s. ISBN 8073150107.
- VALENTA, Milan, MÜLLER, Oldřich. *Psychopedie*. 4. vydání. Praha: Parta, 2009. 386 s. ISBN 978-80-7320-137-1.
- VAŠEK, Š. *Špeciálna pedagogika. Terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: SPN, 1994.
- ZELINA, M. *Stratégie a metody rozvoja osobnosti*. Bratislava: IRIS, 1994.